

ТРЕЋЕ ОДЕЉЕЊЕ

ПРЕДМЕТ РАКИЋ И САРВАН против СРБИЈЕ
(Представке бр. 47939/11 и 56192/11)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

20. октобар 2015. године

*Ова пресуда је правоснажна али може бити предмет редакцијских
измена.*

У предмету Ракић и Сарван против Србије,

Европски суд за људска права (Треће одељење), на заседању већа у саставу:

Valeriu Griţco, *председник,*

Branko Lubarda,

Mārtiņš Mits, *судије,*

и Marialena Tsirlī, *заменик секретара одељења,*

После већања на затвореној седници 29. септембра 2015. године,

Доноси следећу пресуду, која је усвојена тог дана:

ПОСТУПАК

1. Предмет је формиран на основу две представке (бр. 47939/11 и 56192/11) против Републике Србије које су Суду поднели према члану 34. Конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: „Конвенција“) српски држављани, господин Бранко Ракић (у даљем тексту: „први подносилац представке“) и господин Драган Сарван (у даљем тексту: „други подносилац представке“), 10. маја 2011. године и 27. априла 2011. године.

2. Подносиоце представки заступала је госпођа Р. Гарибовић, адвокат из Новог Пазара. Владу Србије (у даљем тексту: „Влада“) заступао је њен заступник, госпођа В. Родић.

3. Представке су 11. јула 2014. године прослеђене Влади.

4. Влада је ставила примедбу на разматрање представке од стране Одбора. Пошто је размотрио ову примедбу, Суд је одбацује.

ЧИЊЕНИЦЕ

I. ОКОЛНОСТИ ПРЕДМЕТА

5. Подносиоци представки рођени су 1976. године, односно 1948. године и живе у Пожеги.

6. Они су били запослени у *Ракета – Путнички саобраћај АД*, друштвеном предузећу из Ужица (у даљем тексту звано: „дужник“).

А. У погледу првог подносиоца представке (господин Бранко Ракић)

1. Први поступак

7. Општински суд у Пожеги је 26. јуна 2006. године наложио дужнику да првом подносиоцу представке исплати одређене износе на име неисплаћених зарада и доприноса за социјално осигурање, заједно са трошковима парничног поступка. Ова пресуда постала је правоснажна 7. јула 2006. године.

8. На основу предлога првог подносиоца представке с тим у вези, Општински суд у Пожеги је 15. августа 2006. године наложио извршење наведене пресуде и даље наложио дужнику да првом подносиоцу представке исплати трошкове извршења.

2. Други поступак

9. Општински суд у Пожеги је 22. септембра 2006. године наложио дужнику да првом подносиоцу представке исплати одређене износе на име неисплаћених зарада и доприноса за социјално осигурање, заједно са трошковима парничног поступка. Ова пресуда постала је правоснажна 8. октобра 2006. године.

10. На основу захтева првог подносиоца представке с тим у вези, Општински суд у Пожеги је 19. октобра 2006. године наложио извршење наведене пресуде и даље наложио дужнику да првом подносиоцу представке исплати трошкове извршења.

3. Трећи поступак

11. Општински суд у Пожеги је 22. јануара 2008. године наложио дужнику да првом подносиоцу представке исплати одређене износе на име неисплаћених зарада и доприноса за социјално осигурање, заједно са трошковима парничног поступка. Ова пресуда постала је правоснажна до 2009. године.

12. На основу захтева првог подносиоца представке с тим у вези, Општински суд у Пожеги је 24. септембра 2009. године наложио извршење наведене пресуде и даље наложио дужнику да првом подносиоцу представке исплати трошкове извршења.

Б. У погледу другог подносиоца представке (господин Драган Сарван)

1. Први поступак

13. Општински суд у Пожеги је 19. јуна 2006. године наложио дужнику да другом подносиоцу представке исплати одређене износе на име неисплаћених зарада и доприноса за социјално осигурање,

заједно са трошковима парничног поступка. Ова пресуда постала је правоснажна 5. јула 2006. године.

14. На основу захтева другог подносиоца представке с тим у вези, Општински суд у Пожеги је 21. августа 2006. године наложио извршење наведене пресуде и даље наложио дужнику да другом подносиоцу представке исплати трошкове извршења.

2. Други поступак

15. Општински суд у Пожеги је 21. септембра 2006. године наложио дужнику да другом подносиоцу представке исплати одређене износе на име неисплаћених зарада и доприноса за социјално осигурање, заједно са трошковима парничног поступка. Ова пресуда постала је правоснажна 6. октобра 2006. године.

16. На основу захтева другог подносиоца представке с тим у вези, Општински суд у Пожеги је 17. октобра 2006. године наложио извршење наведене пресуде и даље наложио дужнику да другом подносиоцу представке исплати трошкове извршења.

В. Остале релевантне чињенице у односу на оба подносиоца представки

17. Дужник, који је радио као друштвено предузеће, приватизован је 27. децембра 2002. године.

18. Приватизација је 17. јула 2007. године поништена зато што купац о коме је реч није испунио своје уговорне обавезе.

19. Након поништења приватизације дужника, држава је имала у власништву 58.18% акција у предузећу.

20. Државе је 11. децембра 2008. године продала своје акције приватном предузећу.

21. Трговински суд у Ужицу је 12. јула 2010. године отворио стечајни поступак у односу на дужника. Због тога су сви извршни поступци у току против дужника обустављени.

22. Подносиоци представки су благовремено пријавили своја потраживања стечајној управи на основу горе наведених пресуда.

23. Трговински суд је 8. јуна 2011. године признао део потраживања подносилаца представки.

24. Неке пресуде о којима је реч делимично су извршене у стечајном поступку у марту 2014. године и јулу 2014. године.

25. Стечајни поступак је и даље у току.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАЋЕ ПРАВО И ПРАКСА

26. Релевантно домаће право које се односи на статус друштвених предузећа, као и извршне и стечајне поступке, изнето је у предметима *Р. Качапор и друге подносиоце представке против Србије*, бр. 2269/06 и друге, ст. 57-64. и 71-76, 15. Јануар 2008. године и *Јовичић и други против Србије* (одлука), број 37270/11, ст. 88-93, 15. октобар 2013. године. Штавише, судска пракса Уставног суда у односу на друштвена предузећа, заједно са релевантним одредбама које се односе на уставну жалбу и приватизацију друштвених предузећа изнета је у одлуци о допуштености у предмету *Маринковић против Србије* (одлука), број 5353/11, ст. 26-29. и 31-44, 29. јануар 2013. године, пресуди *Маринковић против Србије*, број 5353/11, ст. 29-31, 22. октобар 2013. године, пресуди *Маринковић против Србије*, број 5353/11, ст. 29-32, 22. октобар 2013. године, пресуди у предмету *Јовичић и други против Србије*, бр. 37270/11 и друге, ст. 19-24, 13. јануар 2015. године, и одлуци *Феризовић против Србије* (одлука), број 65713/13, ст. 12-17, 26. новембар 2013. године.

ПРАВО

I. ЗДРУЖИВАЊЕ ПРЕДСТАВКИ

27. Суд сматра да, у складу са Правилем 42 став 1. Пословника Суда, представке треба здружити, с обзиром на њихову заједничку чињеничну и правну основу.

II. НАВОДНЕ ПОВРЕДЕ ЧЛ. 6. СТАВ 1. И 13. КОНВЕНЦИЈЕ И ЧЛАНА 1. ПРОТОКОЛА БРОЈ 1 УЗ КОНВЕНЦИЈУ

28. Подносиоци представки жалили су се због пропуста Тужене државе да изврши правоснажне судске пресуде донете у њихову корист и због непостојања делотворног правног лека с тим у вези. Они су се ослонили на члан 6. ст. 1. и 13. Конвенције и члан 1. Протокола број 1, који у релевантном делу гласе како следи:

Члан 6. став 1.

„Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона.“

Члан 1. Протокола број 1

„Свако физичко и правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примењује законе које сматра потребним да би регулисала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбедила наплату пореза или других дажбина или казни.“

Члан 13.

„Свако коме су повређена права и слободе предвиђени у овој Конвенцији има право на делотворан правни лек пред националним властима, без обзира на то да ли су повреду извршила лица која су поступала у службеном својству.“

А. Допуштеност

29. Влада је тврдила да су представке некомпатибилне *ratione personae* са одредбама Конвенције пошто се држава не може сматрати директно одговорном за дуговања дужничког предузећа, које је у приватном власништву. Само једна судска одлука која се разматра у овом предмету – судска одлука од 22. јануара 2008. године у корист првог подносиоца представке – донета је у периоду када је дужник био под управом државе.

30. Подносиоци представки се са тим нису сложили.

31. Суд подсећа да је већ разматрао сличне аргументе и да их је одбацио (види, на пример, *Јовичић и други*, цитирана у горњем тексту, ст. 36-45.). Он не види ниједан разлог да у овом предмету одступи од овог приступа. Суд, према томе, одлучује да одбаци примедбу Владе с тим у вези.

32. Пошто притужбе подносилаца представки нису ни очигледно неосноване у оквиру значења члана 35. став 3 (а) Конвенције ни недопуштене по неком другом основу, оне се морају прогласити допуштеним.

Б. Основаност

33. Суд примећује да су правоснажне судске пресуде донете у корист подносилаца представки остале неизвршене до данашњег дана.

34. Суд примећује да је често утврђивао повреде члана 6. став 1. Конвенције и/или члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију у предметима који покрећу питања слична онима у предметном случају (види *Р. Качапор и други*, цитирана у горњем тексту, ст. 115-116 и 120; *Црнишанин и други против Србије*, бр. 35835/05, 43548/05, 43569/05 и 36986/06, ст. 123-124 и 133-134, 13. јануар 2009. године; *Рашковић и Милуновић против Србије*, бр. 1789/07 и 28058/07, ст. 74. и 79, 31. мај

2011. године; и *Адамовић против Србије*, број 41703/06, став 41, 2. октобар 2012. године).

35. Пошто је размотрио сав материјал који му је достављен, Суд сматра да Влада није истакла ниједну чињеницу или аргумент који би могао да га убеди да у овом предмету донесе другачије закључке. Према томе, дошло је до повреда члана 6. став. 1. Конвенције и члана 1 Протокола број 1.

36. Пошто је донео овај закључак, Суд сматра да није неопходно да разматра у суштини исту притужбу према члану 13. Конвенције (види, уз одговарајуће измене, *Kin-Stib и Мајкић против Србије*, број 12312/05, став 90, 20. април 2010. године).

III. ПРИМЕНА ЧЛАНА 41. КОНВЕНЦИЈЕ

37. Члан 41. Конвенције прописује:

„Када Суд утврди прекршај Конвенције или протокола уз њу, а унутрашње право Високе стране уговорнице у питању омогућава само делимичну одштету, Суд ће, ако је то потребно, пружити правично задовољење оштећеној страни.“

A. Штета и трошкови

38. Сваки подносилац представке тражио је да се држави наложи да из сопствених средстава исплати: (i) износе досуђене правоснажним пресудама донетим у њихову корист, као и трошкове извршног поступка; (ii) 2.000 евра (ЕУР) на име нематеријалне штете; и (iii) 45.000 српских динара (приближно 450.00 евра) на име трошкова насталих пред Судом.

39. Влада је сматрала да је 2.000 евра на име нематеријалне штете, такође укључујући и трошкове поступка пред Судом, довољна накнада за сваког подносиоца представке.

40. С обзиром на повреде утврђене у овом предмету и на сопствену праксу (*Р. Качапор и друге подносиоце представки*, цитирана у горњем тексту, ст. 123-26, и *Црнишанин и други*, цитирана у горњем тексту, став 139.), Суд сматра да Влада треба да исплати подносиоцима представке износе досуђене судским пресудама донетим у њихову корист, умањене за износе који су већ исплаћени по овом основу.

41. У погледу нематеријалне штете, Суд сматра да су подносиоци представки претрпели одређени нематеријални губитак због повреда Конвенције утврђених у овом предмету. С обзиром на његову праксу (*Стошић против Србије*, број 64931/10, ст. 66-68, 1. октобар 2013. године), Суд сваком подносиоцу представке досуђује по 2.000 евра. Овај износ треба да покрије нематеријалну штету и трошкове.

Б. Затезна камата

42. Суд сматра да је примерено да затезна камата буде заснована на најнижој каматној стопи Европске централе банке уз додатак од три процентна поена.

ИЗ ТИХ РАЗЛОГА, СУД, ЈЕДНОГЛАСНО,

1. *Одлучује* да представке здружи;
2. *Проглашава* представке допуштеним;
3. *Утврђује* да је дошло до повреда члана 6. став 1. Конвенције и члана 1. Протокола број 1 уз Конвенцију;
4. *Утврђује* да нема потребе да посебно разматра притужбу према члану 13. Конвенције;
5. *Утврђује*
 - (а) да Тужена држава исплати подносиоцима представки, из сопствених средстава и у року од три месеца, суме досуђене одлукама донетим у њихову корист умањене за износе који су можда већ исплаћени по овом основу;
 - (б) да Тужена држава исплати сваком подносиоцу представке, у истом периоду, по 2.000 евра (две хиљаде евра) на име нематеријалне штете и трошкова, заједно са порезом који се може платити, који ће се претворити у локалну валуту, по курсу важећем на дан измирења нематеријалне штете;
 - (в) да по истеку горе наведена три месеца до исплате, треба платити обичну камату на горе наведене износе по стопи која је једнака најнижој каматној стопи Европске централне банке у законском периоду уз додатак од три процентна поена;
6. *Одбија* остали део захтева подносилаца представки за правично задовољење.

Састављено на енглеском језику и достављено у писаној форми на дан 20. октобра 2015. године, у складу са правилом 77 ст. 2. и 3. Пословника Суда.

Marialena Tsirli
Заменик секретара

Valeriu Grițco
Председник